

BESLUTSFÖRSLAG

Datum 2024-05-10
Ärendenummer 2023-POL000422

1 (4)

Rapportering - utredning av Ibn Rushds regionala verksamhet

Ordförandens förslag

1. Kulturnämnden godkänner Ernst & Young AB:s revision av Ibn Rushd södra Sverige som genomförts på uppdrag av kulturnämnden och lägger rapporten till handlingarna.
2. Ibn Rushd södra Sverige tilldelas inget verksamhetsstöd för 2024 med anledning av allvarliga brister i efterlevnaden av Region Skånes villkor för stöd.
3. För Ibn Rushd reserverade medel i kulturnämndens budget för 2024 används helt eller delvis till genomförandet av en översyn och framtagande av förslag till förstärkning av Region Skånes uppföljning av samtliga studieförbund, i syfte att säkerställa att Region Skånes villkor för stöd efterlevs.
4. Kulturnämnden uppdrar åt kulturchefen att ta fram ett förslag till förstärkning av Region Skånes uppföljning av studieförbunden och återrapportera till kulturnämnden senast den 12 december 2024.

Sammanfattning

Med anledning av Folkbildningsrådets rapport om Ibn Rushds brister i efterlevnaden av demokrativillkoret och därpå följande återbetalning av statsbidrag, har en revision av studieförbundet Ibn Rushds regionala verksamhet genomförts i syfte att säkerställa att Region Skånes demokrati- och övriga villkor uppfylls. Avgränsningen för revisionen är verksamhet genomförd under åren 2021 och 2023. I revisionsrapporten framgår att studiematerial från källor som sprider budskap som strider mot demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter har använts utan att ett folkbildande och källkritiskt förhållningssätt mot dessa källor, som legitimeras genom deras användning, framgår i arbetsplanerna. Exempel på sådana antidemokratiska budskap är att homosexualitet är förbjudet, att barnaga är tillåtet under vissa omständigheter samt att stening beskrivs som ett giltigt straff vid äktenskapsförbrytelse. Revisionsrapporten påvisar även brister i enhetliga rutiner, genomförda interna kontroller, transparens och källkritiskt perspektiv. Det går därmed inte att säkerställa att Region Skånes demokrati- och övriga villkor för stöd uppfylls.

I ärendet finns följande dokument:

1. Beslutsförslag 2023-05-10
2. Beslutsförslag 2024-01-26
3. E & Y revisionsrapport
4. Region Skånes fördelningsmodell för regionalt verksamhetsstöd till studieförbunden i Skåne
5. Folkbildningsrådet - Beslut i granskningsärende
6. Villkor för verksamhetsstöd 2023 Ibn Rushd
7. Länk till Folkbildningsrådets dokumentbank med villkor och anvisningar

Beskrivning av ärendet och skälen för förslaget
Bakgrund

Med anledning av Uppdrag granskning reportage den 11 maj 2022 (SVT), inledde Folkbildningsrådet en undersökning av studieförbundet Ibn Rushds verksamhet. I Folkbildningsrådets undersökning framkom det att studiematerial använts som är oförenligt med såväl bidragsvillkoren som svensk lag. Studiematerial har använts utan att ett folkbildande och källkritiskt förhållningssätt framgår i de aktuella arbetsplanerna. I Skåne visar inslaget att en medlemsförening till Ibn Rushd i Helsingborg använt nämnda material i studiecirkelar.

Folkbildningsrådet har krävt tillbaka medel för dessa studiecirkelar samt krävt en åtgärdsplan för hur man ska utbilda cirkelledare och välja studiecirkelmateriel. Ibn Rushds åtgärdsplan godkändes efter kompletteringar, av Folkbildningsrådet. Studieförbundet Ibn Rushd har även genomfört en egen översyn som resulterat i förbättringsförslag.

Det framgår av Folkbildningsrådets villkor för statsbidrag till studieförbund 2023 att ansvaret för intern kontroll ligger på studieförbunden. Studieförbundet ska bedriva ett systematiskt arbete med intern kontroll.

Det nationella bidragssystemet för studieförbunden har under de senaste åren genomgått stora förändringar med skärpta kontroller och en visselblåsarfunktion. Det finns nu ett ökat kvalitativt fokus utifrån indikatorer, profil och verksamhetsåtagande som ska följas upp. Effekterna av ett förändrat bidragssystem kommer att bli tydliga inom de närmaste åren. Det finns även beslut på att ta fram ett nytt regionalt stödsystem för studieförbunden i Skåne under 2024/2025.

Utredning

Region Skåne har som en följd av det som framkommit om studieförbundets bristande hantering och regelefterlevnad, dels pausat utbetalningar av stöd till Ibn Rushd 2024, dels genomfört en egen utredning av Ibn Rushds verksamhet i Skåne. Utredningen har innefattat en genomgång av material som har använts

under åren 2021 och 2023. Utredningens syfte var att säkerställa att Region Skånes villkor för stöd uppfylls och den har genomförts av den externa revisionsfirman Ernst & Young AB.

Ibn Rushds verksamhet i Skåne har under verksamhetsåren 2021 och 2023 innefattat ett stort antal arrangemang (studiecirklar och övrig folkbildande verksamhet). Av dessa arrangemang gjordes i utredningen ett urval utifrån två kategorier för vidare granskning: *Hälsa, föräldraskap och personlig utveckling* samt *Religion och historia*. Dessa kategorier valdes ut för en fördjupad granskning, då de i högst grad motsvarade granskningens grundläggande syfte kring att verifiera att kraven kring demokratiskt innehåll och korrekt användning har efterlevts.

I de olika arrangemangen (studiecirklar och övrig folkbildande verksamhet) har ett eller flera studiematerial identifierats och granskats. Av sammantaget 259 granskade studiematerial kunde granskare inte identifiera och/eller verifiera materialets innehåll i 175 fall, till följd av brister i efterlevnad av rutiner.

Totalt identifierades 44 material vars innehåll bedömdes avse konfessionella eller andra värderingsgrundande inslag. Djupare analys hade krävts för att kunna ta ställning till dess innehåll.

Det har identifierades fyra studiematerial vars innehåll kan strida mot Region Skånes grundläggande villkor.

För dessa studiematerial görs emellertid bedömningen att själva texterna, eller motsvarande, inte har ett innehåll som strider mot Region Skånes grundläggande villkor. Däremot har granskare iakttagit innehåll som strider mot de grundläggande villkoren på de hemsidorna som angetts vid registrering i Gustav (studieförbundens administrativa verksamhetssystem) eller vid efterfrågad komplettering, och som är kopplade till arrangemangen.

För samtliga av dessa arrangemang har tillhörande arbetsplaner efterfrågats. Av arbetsplanerna framgår inte ett kritiskt förhållningssätt gentemot dessa hemsidor.

Utifrån genomförd granskning har följande noteringar gjorts:

- För bidrag väsentliga rutiner efterföljs inte.
- Bristande registrering av studiematerial, vilket gör att det inte går att följa upp vilket material som använts och hur det använts.
- Det har identifierats att studiematerial från källor som sprider budskap som strider mot demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter har använts utan att ett folkbildande och källkritiskt förhållningssätt mot dessa källor, som legitimeras genom deras användning, framgår i arbetsplanerna. Exempel på sådana antidemokratiska budskap är att homosexualitet är förbjudet, att barnaga är tillåtet under vissa omständigheter samt att stening beskrivs som ett giltigt straff vid äktenskapsförbrytelse.

Utöver detta noteras att, vid efterfrågan av underlag avseende åtgärder från Ibn Rushds handlingsplan har granskare inte kunnat ta del av detta med hänvisning till att det är internt arbetsmaterial, vilket visar på bristande transparens.

Revisionsrapporten påvisar brister i enhetliga rutiner, genomförda interna kontroller, transparens och källkritiskt perspektiv. Det går därmed inte att säkerställa att Region Skånes demokrati- och övriga villkor för stöd uppfyllts.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Ärendet medför ekonomisk omfördelning av kulturnämndens budget.

Juridisk bedömning

Juridisk bedömning har inte bedömts nödvändig i detta ärende.

Miljökonsekvenser

Ärendet medför inga miljökonsekvenser.

Samverkan med berörda fackliga organisationer

Samverkan med berörda fackliga organisationer har inte bedömts nödvändig i detta ärende.

Uppföljning

Uppföljning bedömning har inte bedömts nödvändig i detta ärende.

Fredrik Sjögren
Ordförande

Anna Lyrevik
Kulturchef